

Kaip išsirinkti knygas

Įžiebdami ir vėliau ugdydami meilę istorijoms bei sąmoningumą, susijusį su įtraukimu ir lygybe, turime atidžiai rinktis knygas, nuo kurių pradėdame, o vėliau tęsiame procesą. Šiuo metu pasireiškiantis socialinis susiskaldymas, įtampa ir polinkis į lengvai įsižiebiančius konfliktus verčia manyti, kad bet kokia socialinė pusiausvyra, kurią manėme pasiekę, yra pernelyg lengvai sunaikinama. Tai turėtų paskatinti mus susimąstyti, kad tikriausiai tos socialinės pusiausvyros ir vaizduojama tolerancija neturėjo tvirto pagrindo ir gilių šaknų.

Todėl darbas su jauniausiais turėtų būti kruopščiai susijęs su giliu ir tikru supratimu, ką reiškia įtrauktis ir lygybė ir ką turime daryti / kaip turime elgtis, jei norime, kad tai įsiskverbtų į mūsų visuomenę, diegimu.

XXI amžiuje žūsta žmonės, atsiranda rasinė atskirtis, neapykantos nusikaltimai dėl negalios, patyčios dėl seksualinės orientacijos, atskirtis ir dar kas nors. Atrodo, kad susiskaldymo priešasčių vis daugėja ir intensyvėja, o įtrauktis priešastys yra nustumiamos į kampą, nesugebėdamos pasipriešinti, nes pasipriešinimas niekada nebuvo jų stiprioji pusė.

Tai, ką mes, WWS, esame kviečiami daryti, - tai skleisti meilę ir pripažinimą kitam kartu su meile istorijoms ir knygoms.

Knygų atrankos procesas kartu yra ir labai paprastas, ir gana sudėtingas.

Mus traukia knygos, kurios mus informuoja, intriguoja, sujaudina ir lieka mūsų atmintyje dar ilgai po to, kai užverčiame paskutinį puslapį. Tačiau be tiesioginių traukos požymių, tokių kaip estetiškai patrauklūs viršeliai, patrauklios istorijos ir geros recenzijos, taip pat turime atkreipti dėmesį į: ar mūsų pasirinkimas apima daugybę žanrų, ar mūsų atrinktos knygos gali pagilinti vaikų mokymąsi ir įkvėpti pilną kambarį skaitytojų, rašytojų ir kūrėjų, ar mūsų pasirinkime yra įvairesnių visuomenės atstovų, pvz. skirtingų kultūrų ir kalbų personažai, kurių autoriai ir iliustratoriai yra įvairių kultūrų ir kalbų autoriai, ar mūsų atrinktos knygos apima temas, susijusias su įtraukimu ir lygybe, ir ar jos suteikia galimybių sudominti įvairaus raštingumo lygio skaitytojus.

Toliau išvardysime kelias pagrindines sritis, į kurias, mūsų nuomone, svarbu atsižvelgti sprendžiant, ar įtraukti knygą į savo grupės skaitinių sąrašą, ar ne.

Teksto parinkimas siekiant sudominti visus skaitytojus

Kaip visi gerai žinome, kiekviena klasė yra gana įvairi, joje mokosi vaikai, turintys įvairios kultūrinės, socialinės, akademinės ir emocinės patirties. Tas pats yra kalbant ir apie mišrią vaikų grupę, dalyvaujančią istorijų kūrimo dirbtuvėse. Tai reiškia, kad tekstai, kuriuos įtraukiame, turi būti panašiai įvairūs, kad kiekvienas grupės narys galėtų rasti motyvuojančios, įkvepiančios ir intriguojančios skaitymo medžiagos. Turime atsižvelgti į tai, ar knygoje pasakojama įdomi istorija, ar joje yra veikėjas, su kuriuo vaikai gali susitapatinti ir iš kurio gali mokytis, ar knyga padeda vaikams geriau suprasti daugybę pasaulio dimensijų.

Autentiškas vaizdavimas

Autentiškas vaizdavimas vaikų literatūroje reiškia, kad jei norime, jog vaikai knygas suvoktų kaip asmeninio, intelektualinio ir socialinio augimo priemonės ir išteklius, jie turi susidurti su personažais, kurie atrodo, elgiasi ar kalba kaip jie.

Įvairovės klausimai, susiję su rase, etnine kilme, lytimi, socialine ir ekonomine klase, religija ir t. t., yra tikri mokinių rūpesčiai, todėl turime sugebėti juos spręsti naudodamiesi knygomis, kurias naudojame savo seminaruose. Istorijų audimo dirbtuvės yra užklausinė veikla, kuri nebūtinai prisideda prie mokymo programos. Todėl vedėjai turi laisvę papildomai pasistengti padėti skaitytojams rasti savo vietą pasaulyje, plėsti savo pažiūras ir augti kaip priimantiems ir sąmoningiems visuomenės nariams, suvokiantiems paradoksą, kad daugiau skaitant atsiranda jausmas, jog mažiau žinai. Todėl turėtume gebėti pasiūlyti vaikams skaitymo patirtį, kuri padėtų jiems atpažinti ir vertinti įvairias perspektyvas.

Tik tuo pasirūpinę, galime galvoti apie sąsajas su mokymo programomis. Jei norime padėti mokykloms ir mokytojams, su kuriais dirbame, vykdyti jų pareigas, susijusias su mokymo programa, galime pagalvoti apie knygas, kurios yra tos programos dalis arba galėtų prie jos prisidėti. Galime apsvarstyti galimybę taikyti dvikalbį požiūrį, taigi pristatyti užsienio autorius jų originalo kalba ir mūsų valstybine kalba, taip padėdami mokyklų kalbų mokytojams. Galime būti naudingi literatūros mokytojams, istorijos mokytojams ir kitiems, o tai neišvengiamai padėtų mums užimti gerą poziciją prieš mokyklos administraciją ir darbuotojus.

Socialiniai ir emociniai ryšiai

Mūsų parinktos istorijos turėtų stiprinti skaitytojo gebėjimą įsijausti į kitus, t. y. suprasti, ką galvoja ir jaučia kiti. Su šiek tiek vyresniais vaikais - nuo 12 metų - sėkmingiausias yra knygos su pagrindiniu veikėju, kuris gali būti mūsų kaimynas ar draugas. Taip vaikas gali emociškai susisieti dažnai jau nuo pirmųjų puslapių. Taip pat svarbios knygos, kurios kiša nosį į mūsų pačių prielaidas ir griaua stereotipus. Būtent stiprių emocijų akimirkomis mes išmokstame kai ko apie kitokių nei mes patys žmonių supratimą. Alano Rabinovico (Alan Rabinowitz) knyga "Berniukas ir jaguaras" (https://www.youtube.com/watch?v=W-p0Un_1TOo) yra puikus to pavyzdys, nes jos herojus, įveikęs gyvenimo kovą su mikčiojimu, tampa nykstančių gyvūnų gynėju. Dar viena knyga, kurią būtina perskaityti, yra Matto de la Peña "Paskutinė stotelė Market Street", padedanti mums atidžiau pastebėti grožį netikėtose kasdienio pasaulio vietose (https://www.youtube.com/watch?v=zk6CWvW_5-s). Tikime, kad grožinė literatūra ir kiti žanrai gali išmokyti mus kai ko apie save, kitus ir apskritai apie pasaulį. Taip pat tikime, kad knygos yra tiltas, padedantis pasiekti socialinį ir emocinį supratimą.

Dar keletas patarimų, kaip rinktis knygas:

- Rinkitės knygas apie kitų kultūrų, kalbų ir etninių grupių žmones
- Rinkitės knygas apie dviejų kultūrų vaikus
- Rinkitės knygas apie imigrantų ir pabėgėlių patirtį
- Rinkitės knygas, kuriose teigiamai vaizduojami įvairūs gyvenimo būdai (įvaikintojai, globėjų šeimos, LGBT šeimos, vienišų tėvų šeimos, kelių kartų šeimos, seneliai, auginantys anūkus, ir t. t.)
- Rinkitės knygas, kuriose teigiamai vaizduojami neįgalūs vaikai
- Rinkitės knygas, kuriose moterų personažai atlieka teigiamus, aktyvius vaidmenis, laužančius lyčių stereotipus.
- Rinkitės knygas, kuriose vaizduojami vyriškos lyties personažai, laužantys lyčių vaidmenų stereotipus
- Rinkitės knygas, kuriose teigiamus vaidmenis atlieka stereotipiškai išskirtine odos spalva pasižymintys

Taip pat atidžiai patikrinkite, ar:

- stereotipų, kultūrų, vaizduojamų kaip objektas, nėra įžeidžiančių vaizdų
- įvairūs personažai yra tiksliai pavaizduoti
- jums patogų dalytis knygos žinia su savo grupės vaikais ir šeimomis
- Knygos žinutė skatina pagarbą
- Knygoje nėra probleminių žodžių (tipiškas, normalus, įprastas ir pan.)
- Nėra įžeidžiančių, neigiamų terminų

Gali būti ir kitų elementų, į kuriuos reikia atsižvelgti, todėl, kaip minėjome kituose šios medžiagos skyriuose, visi jūsų pasiūlymai bus priimti su dėkingumu ir įtraukti į patobulintą šios priemonės versiją.